

Jeg synes derfor, at det ærede Medlem ikke skulde gøre sig til Talsmand for de Tvivl, der ere fremkomne oppe i Landstinget. Det forbyr mig ogsaa særlig, at det ærede Medlem begynder at skabe Vanskeligheder paa det Grundlag, at vi her ikke paabyde den konfessionsløse Form for Ed som den ene brugelige. Det er dog klart, at naar man i det ene Ting siger: Vi nære Tvivl og Betæneligheder overfor den ny Edsformular, saa maa man anerkende, at disse Mennesker have en Ret til at nære disse Tvivl og Betæneligheder. Man skal ikke forlange af nogen, der nære saadanne Tvivl og Betæneligheder, at de skulle aflægge Ed under den ny Form, men man kan derimod forlange, at de som Lovgivere i et Land, der har religiøs Frihed og samtidig har Paabud om Ed som Borgerpligt, skulle sige: I dette Land maa der — maaske ikke af os, thi det strider mod vore Følelser —, men af andre, hvis de foretrække det, kunne aflægges Ed under en Form, der ikke indeholder en Paakaldelse af Gud. Hermed skal jeg paa det varmeste anbefale dette lille Lovforslag til hurtig Fremme af dette Ting.

H. L. Møller: Jeg ser ikke rettere, end at den højtærede Justitsminister gennem sine Udtalelser til en vis Grad har støttet de Betæneligheder, jeg før tillod mig at fremføre om dette lille Lovforslag. Justitsministeren erkendte, at det var det ønskeligste, at den fremtidige Løfteed og fremtidige Vidne- og Partsed komme til at ligne hinanden, staa hinanden saa nær som muligt, og at det derfor kan være Tvivl underkastet, om det er rigtigt nu at reformere Løfteeden, naar man endnu staaar overfor en Reform af Vidne- og Partseden. Jeg mener, at det laa i Ministerens Udtalelser, at det var under Hensyn til en Retsreforms Gennemførelse, at han havde undladt i Aar at stille det lille Forslag om Løfteed paa ny. Endvidere mener jeg at have Justitsministerens Medhold, til en vis Grad i hvert Fald, i min Betænelighed med Hensyn til, hvorvidt den her foreslaaede Ændring af Løfteeden er forenelig med Grundloven. Disse Betæneligheder, mener jeg, kom frem ikke saa meget i det, Justitsministeren sagde i Dag, som i Motiverne til det Lovforslag, han selv fremsatte i Fjor, hvori det erkendtes, at det var meget tvivlsomt, om det er muligt at finde en Form, som fyldestgør Grundlovens Ord, angaaende Af-

læggelsen af Ed, naar man gaar bort fra det nuværende.

Da jeg altsaa har en saa værdifuld Støtte i to af de Betæneligheder, jeg har fremført mod dette lille Lovforslag, synes jeg alligevel ikke, jeg er saa ilde stillet overfor den ærede Ordførers Angreb. Det er rigtigt nok, at Grundloven tilsiger fuld Religionsfrihed og samtidig kræver en Løfteed. Men hvis der dør er en Modsigelse, saa er denne til Stede i Grundloven selv. Og saa forekommer det mig, at den kun kan løses ved en Forandring af Grundloven. Grundloven er jo ikke et saadant Vidunderværk, hvor alting hænger sammen, og hvor der ingen Gaader og Modsigelser er fra først til sidst. Tværtimod vide vi alle, at i et saadant Spørgsmaal som Spørgsmaalet om de kongevalgte Landstingsmænd indeholder Grundloven en dyb, uudgrundelig og maaske uløselig Gaade. Der er heller ikke noget i Vejen for, at der kan være saadanne Vanskeligheder, Gaader og Modsigelser paa andre Punkter i Grundloven, og er der en saadan Gaade her, er det meget ønskeligt og al Ære værd at arbejde paa at faa den løst. Men saa indser jeg ikke rettere, end at man maa bære sig ad med denne Modsigelse som med alle de andre Gaader, der maatte findes i Grundloven, at ændre Grundloven, saa Modsigelsen falder bort.

Den ærede Ordfører vil bestride, at Grundloven forudsætter, at Edsaflæggelse kun kan finde Sted under Paakaldelse af Gud. Det kan der vistnok strides om, det vil jeg gerne indrømme. Jeg tror godt, at der kan være delte Meninger om, hvorvidt man, den Gang Grundloven blev skabt, havde den Opfattelse af Eden, at Eden nødvendigvis skulde foregaa under Paakaldelse af Guds Navn, altsaa være nøje knyttet til religiøs Baggrund. Det er muligt, at der er delte Meninger om det, men jeg ser ikke, at man kan faa det Spørgsmaal afgjort uden gennem en ren retsvidenskabelig Undersøgelse. Det maa undersøges, ad retsvidenskabelig Vej, gennem en retshistorisk Prøvelse af, hvilken Betydning Ordet eller Begrebet „Ed“ havde, den Gang Grundloven fastsatte Løfteed; først naar det er slaaet fast, saa godt som det kan slaas fast, kan Tvivlen siges at være løst, og det ved jeg ikke af, er sket endnu. Jeg synes, at de Vanskeligheder fremdeles ere til Stede, som der hidtil har været for dette lille Lovforslag, og jeg ser ikke, at det har Udsigt til at gaa igennem. Men naturlig-